

F. Škvrnda: Nervózne NATO si dodáva guráž pokynmi takmer celému svetu, čo robiť

- CZ24 News | 19. července 2023

SVET: Vo Vilniuse sa 11. a 12. júla konal už 35. samit NATO (vrátane virtuálneho vo februári 2022 po začiatku ruskej špeciálnej vojenskej operácie na Ukrajine) s bohatým programom, ktorý vo viacerých smeroch prekročil to, čím by sa mal pakt podľa medzinárodného práva zaoberať. Predchádzalo mu aj manipulatívne masírovanie svetovej verejnej mienky (o Slovensku radšej pomlčíme) kampaňou v mediálno-politickom priestore, ktorá tvrdila, že pôjde o historický samit.

Ak by sme robili chronológiu dejín podľa frekvencie samitov paktu, tak by sme mohli nadobudnúť dojem, že sa začínajú zrýchľovať. Ak v rokoch 1957 (prvý samit) až 2000 ich bolo 16, tak od roku 2001 doteraz (teda za menej ako polovicu času existencie organizácie v 20. storočí) sa ich konalo už 19, z toho päť v tomto desaťročí. Akcia nadobudla už ročnú frekvenciu (bude aj v roku 2024 a 2025). Prečo by mal byť práve samit vo Vilniuse v tomto chvate historickým, to by sme sa museli spýtať asi „zacykleného“ generálneho tajomníka NATO Jensa Stoltenberga, ktorý vo svojom úzkom slovníku túto frázu rád opakuje.

Slovenskí „natoidi“ sú nespokojní s tým, že dosiaľ u nás samit nebol, hoci sa už uskutočnil v Prahe (2002) a vo Varšave (2016). Čo Slovensko je pre NATO v rámci V4 len také významné ako Maďarsko, kde tiež samit ešte nebol? Prečo si doteraz nikto nevšimol nadšenie a podporu Zuzany Čaputovej, Jaroslava Naďa, Martina Sklenára, Rastislava Káčera, Miroslava Wlachovského a mnohých iných pre NATO a jeho nenahraditeľný svetodejinný význam a nepoveril Bratislavu zorganizovaním samitu? Aspoň že máme jedno z „piatich najvýznamnejších bezpečnostných fór vo svete“ GLOBSEC Bratislava. Tohto roku na žiaľ organizátorov J. Stoltenberg tam nezavítal, lebo dal prednosť akcii v Moldavsku. Pri ceste na ňu sa na konferencii zastavili aspoň Ursula von der Leyenová a Emmanuel Macron. Kto vie, nech poradí uctievačom kultu, čo by ešte mali urobiť, aby sa dočkali samitu NATO v Bratislave.

Minimálne od 10. júla je svetový mediálno-politický priestor presýtený informáciami o samite paktu. Okrem iného v ten deň J. Stolteberg uviedol na webovej stránke jedného z hlavných nástrojov washingtonskej manipulácie medzinárodných vzťahov Foreign Affairs „zásadný“ článok „Silnejšie NATO pre nebezpečnejší svet s podtitulom Čo musí Aliancia urobiť vo Vilniuse - a potom“ (A Stronger NATO for a More Dangerous World What the Alliance Must Do in Vilnius—and Beyond).

V záujme zachovania určitého nadhľadu nad informačným zamorením médií sa pri prvých poznámkach na závery samitu vo Vilniuse zameriame na komuniké z neho (Vilnius Summit Communiqué Issued by NATO Heads of State and Government participating in the meeting of the North Atlantic Council in Vilnius 11 July 2023). Na samite sa zúčastnili vedúci predstavitelia z 31 členských štátov NATO, prvýkrát aj za účasti Fínska. Doplníme, že išlo o 11 prezidentov a 20 predsedov vlád. Spolu s J. Stoltenbergom sa urobila aj neodmysliteľná „rodinná“ fotografia zo samitu. Prezidentka SR je na nej v treťom rade druhá sprava. Necháme na znalcoch protokolu NATO, ako toto interpretovať, ale jej uctievačov to iste nepotešilo. V strede prvého radu bol na ľavej strane pri J. Stoltenbergovi prezident USA Joe Biden a na pravej strane prezident Litvy Gitanas Nausėda – hostiteľ samitu.

Celé komuniké má 90 bodov (pričom 34. bod obsahuje 6 častí). Body nie sú zaradené do nejakých väčších celkov, čo je už „tradícia“ týchto komuniké. Analýza textu je preto relatívna, lebo ak neuprednostníme postupnosť bodov, ako ukazovateľ ich významu, každý, kto sa o dokument zaujíma,

môže v ňom zvýrazniť to, čo považuje za potrebné.

Prvé body majú informatívny charakter. Z dlhého prvého bodu vyberieme pasáž, ktorá hovorí o tom, že „Naďalej budeme zabezpečovať našu kolektívnu obranu proti všetkým hrozbám, z akéhokoľvek zdroja, na základe kruhového pohľadu (360 stupňov) k trom hlavným misiám NATO: odstrašovanie a obrana, predchádzanie krízam a krízový manažment a kolektívna bezpečnosť. Dodržiavame medzinárodné právo (poznámka autora: *neviem, ako to je s tým dodržiavaním medzinárodného práva v súvislosti s US dodávkami kazetovej munície na Ukrajinu, lebo „nespokojnosť“ s tým prejavili aj viaceré členské štáty paktu*) a ciele a princípy Charty Organizácie Spojených národov a zaväzujeme sa presadzovať medzinárodný poriadok založený na pravidlách. Tento samit predstavuje míľnik v posilňovaní našej aliancie.“

V druhom bode sa poukazuje aj na účasť predsedu vlády Švédska, ktoré čaká na prijatie, ako aj prezidenta Ukrajiny, hláv štátov a vlád Austrálie, Japonska, Nového Zélandu a Kórejskej republiky i predsedu Európskej rady a predsedníčky Európskej komisie. Privítali sa aj kontakty s ministrami zahraničných vecí Gruzínska a Moldavskej republiky a s námestníkom ministra zahraničných vecí Bosny a Hercegoviny.

„Muzika sa pritvrdzuje“ od bodu 5, ktorý sa začína konštatovaním, že mier v euro-atlantickom priestore je narušený kvôli konaniu RF. Tá sa označuje za priamu a najväčšiu hrozbu pre bezpečnosť NATO ako aj mier a stabilitu v euroatlantickom regióne. Toto hodnotenie je spojené aj s terorizmom. Všetko vyúsťuje do záveru o globálnom charaktere tejto hrozby.

V ďalšom „geopolitickom“ bode sa poukazuje na konflikty, zraniteľnosť a nestabilitu v Afrike a na Blízkom východe (poznámka autora: *v krátkej pamäti paktu treba pripomenúť účasť niektorých jeho členských štátov na vojnách v Iraku (2003), Líbyi (2011) a Sýrii (2014), ktoré tento stav zlomyselne a náročky „spoluvytvárali“*). Prvýkrát sa tu spomína aj ČLR. Vraj jej ambiciózne ciele a donucovacia politika spochybňujú záujmy, bezpečnosť a hodnoty NATO. No, čo už má pakt s týmto priestorom do činenia? Pripomína nám to matovičovský štýl ibaže v globálnom variante „lebo Peking“.

V ďalšom sa budeme bodom komuniké venovať len stručne bez citácií, aby sa z príspevku nestala štúdia. A tak zhrnieme, že body 7 – 19 sú priamo venované ukrajinskej kríze. Rusko sa tam spomína v ôsmich a Ukrajina v piatich bodoch. Raz sa tam priplietla aj ČLR, ktorej sa potom naplno venujú body 23 – 25.

Medzitým sa objavila hrozba terorizmu (20 a 21) a znovu situácia, ktorá ohrozuje juh NATO – na Blízkom východe, v Severnej Afrike a Saele.

Body 26 – 30 ukazujú na význam vojenských výdavkov a obranného priemyslu. Samozrejme sa nemohol obísť hlavybôľ paktu – mýtus o nevyhnutnosti vydávať 2 % HDP na vojenské účely, čo sa však stále nedarí plniť (ani napriek zvýšeniu výdavkov v roku 2022). Ako nový záväzok sa uviedlo, že najmenej 20 % rozpočtov na obranu pôjde do hlavného vybavenia (poznámka autora: *asi ozbrojených síl*) vrátane súvisiaceho výskumu a vývoja.

Od bodu 31 sa z rôznych aspektov ukazuje, čo vyžaduje konanie NATO ako základu kolektívnej obrany jeho členov pred všetkými hrozbami na všetkých smeroch. V rôznych obmenách sa manipulatívne opakujú požiadavky na splnenie troch hlavných misií NATO (odstrašovanie a obrana, predchádzanie krízam a krízový manažment a kolektívna bezpečnosť). Viackrát sa pri tom spomínajú jadrové zbrane (zadržiavanie). V súvislosti s tým sa rôzne poukazuje na RF, ČLR, Irán a Kórejskú ľudovodemokratickú republiku ako sily, ktoré komplikujú túto situáciu.

Od bodu 62 sa poukazuje na aktuálne bezpečnostné hrozby, riziká a výzvy. Začína sa novými

technológiami vrátane umelej inteligencie. Musí tam byť samozrejme šláger mediálno-politického balamutenia – hybridné hrozby. Novým je hrozba kritickej infraštruktúry „pod vodou“ (poznámka autora: *tomu, čo sa vie o výbuchu na Severnom prúde, sa vyhýba*). Nasledujúci prehľad hrozieb je pestrý: v kyberpriestore, kozme, energetike a zmenách klímy.

Nezvyklé je všeobecné konštatovanie o rešpektovaní ľudskej bezpečnosti (bod 70). Za tým však nasledujú len rôzne úvahy o úlohe žien v bezpečnosti, ako téme, ktorej sa NATO venuje.

Potom prichádzajú na rad partnerské vzťahy NATO, kde ide najmä o EÚ (73 – 74). Uvádzajú sa aj OSN, OBSE a Africká únia (86).

Zvýrazňuje sa aj potreba ovplyvňovania diania v regiónoch mimo paktu (75 – 85). Je to záujem NATO o Západný Balkán a tam konkrétne o Bosnu a Hercegovinu, Srbsko a Kosovo. Poukazuje sa na strategický význam čiernomorského regiónu. Spomínajú sa dvaja ďalší adepti na vstup do NATO Gruzínsko a Moldavsko. Nakoniec sa kritizuje Irán a vyzýva sa na skončenie podpory Ruska.

Na konci (bod 89) nemôže byť samozrejme nič iné ako naduté konštatovanie, že NATO zostáva najsilnejším paktom v dejinách a bude naďalej stáť na stráži slobody a bezpečnosti spojencov a prinášať svoj vklad k veci mieru a bezpečnosti (poznámka autora: *aj za takú cenu, ako sú obeť a škody na Ukrajine bez akéhokolvek priblíženia sa konca bojov?*).

Uzaviera sa tým, že nasledujúci samit bude pri príležitosti 75. výročia vzniku NATO vo Washingtone, ale až 9. – 11. júla 2024. V USA už bude v plnom prúde kampaň pred prezidentskými voľbami. No a ako to tam bude vyzeráť, to sa tiež a aj mimo komuniké radšej obchádza. Prednostne sa musí retušovať obraz správania a výrokov čoraz viac dopleteného starého J. Bidena, ktorý sa zatiaľ nevzdal plánov na opakovanú účasť vo voľbách. Ďalší samit v roku 2025 sa bude konať v Holandsku.

Poukážeme ešte na tlačovú správu z 12. júla „NATO uzatvára samit vo Vilniuse a opätovne potvrdzuje svoj záväzok ku kolektívnej obrane“ (NATO Concludes Vilnius Summit, Reaffirms Commitment to Collective Defence), kde sa zdôrazňuje:

- potvrdil sa záväzok aliancie ku kolektívnej obrane;
- uskutočnili sa diskusie s partnermi z celého euroatlantického (poznámka autora: *bez Švajčiarska, Rakúska a Srbska*) a indicko-tichooceánskeho regiónu (poznámka autora: *tam to boli len Japonsko, Južná Kórea, Austrália a Nový Zéland*) o otázkach spoločného záujmu;
- bolo prvé stretnutie Rady NATO-Ukrajina a zopakovala sa jej neochvejná podpora v podmienkach ruskej útočnej vojny;
- schválil sa najkomplexnejšie obranné plány od konca studenej vojny a nový akčný plán obrannej výroby, ktoré urýchlia spoločné obstarávanie, zvýšia interoperabilitu a vytvoria investície a výrobné kapacity (poznámka autora: *na úkor čoho to bude*);
- Veliteľstvo spojeneckých síl pre transformáciu ako Veliteľstvo pre rozvoj vojny bude hrať rozhodujúcu úlohu pri podpore rozvoja a poskytovania obranných a odstrašujúcich spôsobilostí, ktoré NATO vyžaduje na udržanie rozhodujúcej výhody nad svojimi protivníkmi;
- bude sa ďalej rozvíjať koncepcia „Uholný kameň vojnových bojov“ (NATO Warfighting Capstone Concept), ktorá poskytuje víziu vojen do roku 2040 a jej hlavným aspektom je implementácia Programu rozvoja vojny,
- súčasťou posilnenia obranných schopností NATO je aj vojenská integrácia Fínska a pracovná

skupina pre zabezpečenie vojenskej integráciu Švédska v kľúčových funkčných oblastiach jeho ozbrojených síl, do času kým Turecko neratifikuje prístupové protokoly Švédska (poznámka autora: *pakt sa cíti veľmi sebaistý svojím rozšírením, hoci turecký prezident len oznámil, že predloží návrh na prijatie Švédska do parlamentu*).

Doplníme laickej verejnosti málo známy fakt, že koncepcia „Uholného kameňa vojnových bojov“ patrí s Vojenskou stratégiou NATO a Koncepciou odstrašovania a obrany euroatlantického priestoru k trom základným dokumentom, ktoré usmerňujú používanie a rozvoj „vojenského nástroja moci“ paktu. Po preštudovaní týchto vojensko-odborných dokumentov sa zmení aj názor na „obranný“ charakter NATO.

Výsledky samitu vo Vilniuse možno z hľadiska NATO formálne označiť za úspešné. Otázka je však nakoľko je hodnotenie situácie vo svete načrtnuté v komuniké adekvátne realite. Ide však len o informatívny, proklamatívny text.

V pakte totiž cítiť aj nervozitu. K jej prejavom zaradíme aj to, že sa zdôrazňovalo, že samit chráni Patrioty špeciálne vyslané na tento účel. Napriek vyhláseniam o takej sile a jednote NATO, ktoré sú najväčšie v jeho dejinách, sa názory rozchádzali nielen ohľadne Ukrajiny, ale ani „tance“ okolo Švédska neskončili. Je tu len ochota Recepa Erdoğana súhlasiť s jeho prijatím. Ten však menil pred samitom svoje názory ako na bežiacom páse a časť zdrojov ho podozrieva z toho, že sa snaží z tohto politického obchodu vytĺcť čo najviac ekonomicky. Nechceme byť zlým prorokom, ale „sultán“ by mal mať na pamäti nepekný koniec Muammara al-Kaddáfího – vlašného islamistu, ktorý si myslel, že prejde cez rozum všetkým.

V širších súvislostiach bol samit dôkazom, že pakt sa potrebuje stále zaoberať svojím rozširovaním a snažiť sa o získanie globálnej bezpečnostnej kompetencie. Ak by sa totiž venoval len svojim vnútorným problémom, oveľa väčšiu váhu by nadobudli rozdielnosti názorov. Keby sme ich rozobrali podrobnejšie, nájdeme v prezentovanej skalopevnej jednote NATO trhliny, ktoré súvisia s tým, že stále naberať väčšie sústa ako dokáže zhltnúť. Rozširovanie prináša nielen viac, ale aj iných problémov, ako keď mal len 15 členov. A tak sa v obsahu i výsledkom samitu vrátíme v ďalších komentároch.

AUTOR: František Škvrnda

ZDROJ: Veci Verejné/ Nové slovo